

Utbildningsinspektion i Nygårdsskolan förskoleklass, grundskola årskurs 1–6 och obligatorisk särskola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten	4
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Nygårdsskolan och besökt skolan den 20, 21 och 23 september 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och Nygårdsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Nygårdsskolan intervjuades elever i årskurs 2 och 6, rektorerna, övrig personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 2 och 6. Besök gjordes även i förskoleklass, särskolan och i skolans särskilda undervisningsgrupper. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Nygårdsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	89
Förskoleklass	24
Grundskola	224
Obligatorisk särskola	22

Nygårdsskolan ingår i skolområde Skäggetorp. Verksamheten i området leds av en områdeschef och Nygårdsskolan utgör tillsammans med tre andra skolor skolområdet. Skolan ligger i ett bostadsområde med hög andel familjer med annat modersmål än svenska. Andelen elever i skolan med annat modersmål var 2004 ca 67 procent och år 2005 ca 75 procent.

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1–6 och fritidshem. I skolan finns också obligatorisk särskola. Särskolans verksamhet består av dels tre integrerade särskoleelever, dels träningsskola med fyra klasser. Skolan har två rektorer med separata ansvarsområden. En rektor ansvarar för förskoleklass, grundskola och de integrerade särskoleeleverna och den andra rektorn ansvarar för fritidshemmet och träningsskolan. I skolan finns två särskilda undervisningsgrupper, en för årskurs 1–3 och en för årskurs 4–6.

Verksamheten är organiserad i åldershomogena grupper.

Skolan är inrymd i ett flertal byggnader som är uppförda från 1969.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Elevernas resultat visar två olika bilder. Den ena bilden är resultatet av skolans arbete med normer och värden vilket resulterat i att eleverna känner sig trygga i skolan och att de trivs. Föräldrar och elever är i stort nöjda med sin skola och personalen visar stort engagemang i elevernas utveckling. Den andra bilden är att de kunskapsresultat som framkommer i diagnoser och prov visar att många elever saknar tillräckliga kunskaper för att nå målen. Skolans arbete med att stärka elevernas självkänsla har inte i tillräcklig omfattning gått hand i hand med att ge eleverna de kunskaper och färdigheter som behövs för att klara framtida studier. Det är viktigt att skolan och kommunen vidtar kraftfulla åtgärder för att förbättra elevernas resultat.

Skolan präglas av den problematik som personalen anser är beroende av att så många elever har annat modersmål än svenska och att en stor del av eleverna har "stora sociala problem". Denna bild av elevernas förutsättningar och bakgrund som ett problem, lyfts av personalen fram som viktiga faktorer vilka begränsar möjligheterna att utforma skolarbetet. Skolan har på detta sätt i allt för hög grad tagit fasta på förhållanden man inte kan påverka i stället för med ut-

gångspunkt från skolans uppdrag mer systematiskt diskutera det man kan påverka.

Personalen uppvisar en stor omtanke om eleverna och en önskan att ge eleverna kunskaper. Detta leder dock inte till ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenivå. Kännedomen om skolans resultat är inte tillräckliga för att utgöra grund för kvalitetsarbetet. Gemensamma strategier med förankring hos personalen för att utveckla skolans arbete behöver utvecklas. Rektorerne behöver arbeta aktivare med att utforma gemensamma strategier och bli tydligare i ledningen av den pedagogiska utvecklingen.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas kännedom om målen relaterat till de nationella kursplanerna bör förbättras.
- Andelen elever som uppnår målen är bristfällig. Det är nödvändigt att undervisningen i skolan bedrivs så att fler elever har möjlighet att nå målen.
- Skolans redovisning av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, matematik och engelska bör förbättras.
- Elevernas möjlighet till inflytande över undervisningens utformande bör förbättras.
- Kvalitetsarbetet i skolan utgår inte i tillräcklig utsträckning från en analys av elevernas resultat i förhållande till de nationella målen och bör i högre grad utgå från en analys av vilka åtgärder som bör vidtas för att förverkliga de nationella målen.
- Organiseringen av rektorernas arbete bör förbättras så att rektorerne i alla delar kan utöva det pedagogiska ledarskapet.
- Information till elever och målsmän om språkvalet är bristfällig och elevernas möjlighet till språkval bör ske så att de uppfyller författningens krav.
- Skolan bör förbättra organisationen för undervisningen i svenska som andraspråk.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Trots att rektorerne och personal bedömer att behov finns, får elever inte studiehandledning på modersmålet (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Alla elever i behov av särskilt stöd får inte det (4 kap. 1 § skollagen).
- Särskoleeleverna får inte utvecklingssamtal (7 kap. 1 § särskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Skolans resultat uppvisar generellt olika bilder när det gäller kunskaper och när det gäller normer och värden. Medan skolan lyckats relativt väl i fråga om normer och värden, åtminstone när det gäller att få eleverna att vara trygga i sin skolmiljö, visar resultaten på nationella prov och andra systematiska avstämningar att skolan inte lyckas ge eleverna de kunskaper de behöver för att nå målen.

I grundskolan genomförs, förutom de nationella proven i årskurs 5 och de nationella diagnoserna i årskurs 2, de för kommunen gemensamma kartläggningarna av elevers språkutveckling och läsförmåga i förskoleklass och årskurs 3. Lärarna uppger att de bedömer elevernas kunskaper för övrigt genom prov, redovisningar, samtal och andra sätt som tillhör en skolas normala bedömningsarbete. Någon sammanställning av dessa bedömningar finns ej dokumenterad. De diagnoser och tester av elevernas kunskaper som dokumenteras på skolnivå bedömer elevernas kunskaper i främst svenska men till viss del även i matematik och engelska. Skolan har inte sammanställningar av elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen.

Resultaten som visas i genomförda diagnoser i förskoleklass 2004 och årskurs 3 2005 är bland de lägsta i kommunen. Den nationella diagnosen för elever i årskurs 2, genomförd 2005 visar att 50 procent av eleverna inte når nivån för Godkänd i svenska och ca 37 procent når inte nivån för Godkänd i matematik.

Tabell 1: Andelen elever i procent som nått målen för nationella proven i årskurs 5

År	2001	2002	2003	2004	2005
Svenska	48,9	48,9	63,3	62,8	55,0
Matematik	54,2	55,3	65,3	78,4	47,5
Engelska	77,6	63,8	81,2	84,3	75,0

Som framgår av tabellen ovan uppvisar skolan ett sämre resultat 2005 än 2004. Enligt personalen beror detta till största delen på två faktorer. Den ena är att andelen elever med annat modersmål har ökat och den andra är att resurserna till skolan har minskat. Trots de stödinsatser som närmare beskrivs under Bedömning av verksamheten har resultaten i svenska för eleverna inte förbättrats. Resultaten av tester och nationella prov används i diskussioner om hur resurser i form av speciallärare och andra särskilda insatser skall fördelas. I intervju med personal framkommer dock att systematisk diskussion om resultat på skolnivå är otillräcklig.

Skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Vid Nygårdsskolan får eleverna i grundskolan, främst vid utvecklingssamtalen, reda på vilka mål de skall uppnå. Dessa mål är dock oftast kortsiktiga och individuel-

la. De mål som är långsiktiga och som är relaterade till kursplanerna saknar elever och föräldrar kännedom om. Föräldrar till elever i träningskolan uppger vid intervjuer att de har fått information om målen för undervisningen.

Både föräldrar och elever uppger att eleverna känner sig trygga i skolan. Föräldrar till särskoleeleverna framhåller särskilt att de upplever tryggheten som stor. Eleverna uppger att det finns gemenskap och tolerans mellan dem och att ingen är utsatt för kränkande behandling. Föräldrarna till grundskoleeleverna är dock missnöjda med det språkbruk som används mellan elever och som man anser vara grovt och ibland kränkande.

Sammanfattning

Elever och föräldrars kännedom om kursplanemålen för skolans ämnen är bristfällig. Inspektörerna bedömer att det är nödvändigt att skolan förbättrar elevernas möjlighet att nå målen. Skolan behöver vidare förbättra redovisningen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, matematik och engelska.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen, Lpo 94, och i andra författningar för grundskolan.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

En förutsättning för att elever och föräldrar skall kunna vara delaktiga i skolarbetet är att skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer. Elevernas möjligheter till formaliserad delaktighet är väl tillgodosedd. Det finns t.ex. klassråd, elevråd och matråd, men personal och elever är överens om att de flesta elever har liten eller ingen möjlighet till reellt inflytande över undervisningen. Lärarna menar att den stora del av eleverna som behöver särskilt stöd gör att undervisningen är individualiserad och inriktad på elevernas särskilda behov och att detta utgör en form av inflytande. De uppger vidare att eftersom det är så viktigt att eleverna når nivån Godkänd i svenska, matematik och engelska så är ytterligare inflytande över undervisningens utformande svår att genomföra. Lärarna framhåller att de försöker få eleverna att se sitt eget lärande och inspektörerna kan verifiera positiva bilder av lektioner där undervisningen i hög grad tar i anspråk elevernas egen förmåga till problemlösning och att ta egna beslut. Av läroplan för det obligatoriska skolväsendet m.m. framgår att elever skall ges möjlighet att ta ett allt större ansvar för sina studier och utöva ett reellt inflytande över utbildningens utformande. Inspektörerna vill framhålla att det för elever som är i behov av särskilt stöd och som behöver utveckla ansvarstagande för sina studier är särskilt viktigt att få vara delaktiga och utöva inflytande. Inspektörerna vill också göra skolan uppmärksam på att stöd och individualiserad undervisning inte kan ersätta elevers möjlighet till ansvar och inflytande.

Föräldrarna uppger att informationen från klasslärare är god. Särskilt framhåller föräldrar till särskoleelever att de genom daglig information i ”kontaktboken” får en god insyn i skolans verksamhet och elevernas utveckling. Föräldrarna efterlyser dock information från rektorerna om hur den mer långsiktiga utvecklingen vid skolan ser ut.

I grundskolan upplevs utvecklingssamtalen som positiva med tillfälle för eleven till självvärdering av trivsel och kunskapsutveckling och med en god möjlighet till diskussion och informationsutbyte mellan elev, förälder och lärare. Föräldrar till elever i träningsskolan uppskattar också utvecklingssamtalen. Personalen har dock bedömt att eleverna i träningsskolan, på grund av de inte kan tillgodogöra sig utvecklingssamtalets innehåll och att det blir svårt att tala om elevens problem med dessa närvarande, inte skall delta i utvecklingssamtalet. I förordningen är beskrivningarna av skyldigheten för skolan att ha utvecklingssamtal med elever mottagna i träningsskolan lika stark som för övriga elever. Inspektörerna framhåller att en anpassning av innehållet i utvecklingssamtalet efter elevens speciella förutsättningar i många fall är nödvändig men att detta inte innebär att ett generellt beslut kan fattas om att eleven inte skall delta.

Enligt Lpo 94 har rektor ansvar för att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram för att motverka kränkande behandling. Det arbete som bedrivs i skolan för att förebygga kränkningar är i stora delar framgångsrikt. Skolan har antimobbingsgrupp, elevskyddsombud, genomför ”kompissamtal” och andra åtgärder som lett till att skolan upplevs som trygg. Skolans program mot kränkande behandling för Nygårdsskolan benämns ”Lokal arbetsplan mot mobbning” och är daterad den 15 juni 2000. Detta program är inte fullständigt. Programmet saknar perspektivet av möjlig kränkning mellan vuxen och elev. Vidare framgår inte att föräldrar skall kontaktas utan dröjsmål. Tvärtom framgår av skolans ”arbetsplan” att ”Ansvar läggs på att barnen informerar sina föräldrar och att vi vuxna följer upp detta”. Vid intervjuer med rektorn och med personalen förekommer olika uppfattningar om hur skolan agerar när det gäller tidpunkt för när föräldrar kontaktas. Rektorn uppger att ett områdesövergripande program mot kränkande behandling är under utarbetande. Inspektörerna vill, särskilt med tanke på att det finns olika uppfattningar om hur skolan agerar vid kränkande behandling, framhålla vikten av att det handlingsprogram som är under utarbetande innehåller alla aspekter av kränkning.

Innehåll, organisering och arbetssätt

I skolan finns lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna. En del av dessa är gemensamma för kommunen och en del är utarbetade på Nygårdsskolan. De flesta är från 2001 eller tidigare. Personalen uppger att de kan vara en hjälp i bedömningen av vad eleverna skall uppnå. Men det är ovanligt att de lokalt bearbetade kursplanerna delges elever eller föräldrar. Inspektörerna får intrycket av att de lokalt bearbetade kursplanerna inte är dokument som i någon högre grad präglar undervisningen vid skolan.

I grundskolan finns tre integrerade särskoleelever. Två av dessa elever har sin undervisning i de särskilda undervisningsgrupper som finns i skolan. Personalen som arbetar i träningsskolan uppger att de inte har någon kontakt med personalen som arbetar i de särskilda undervisningsgrupperna angående de integrerade särskoleeleverna. Inspektörerna vill peka på vikten av att samverka så att den

kompetens som finns i skolan tas till vara. Inom den skolform som särskolan utgör finns inget stöd i lag eller förordning om undervisning i särskild undervisningsgrupp. Bl.a. av detta skäl vill inspektörerna peka på vikten av att kontinuerligt utvärdera om placering i särskild undervisningsgrupp på bästa sätt främjar utvecklingen för dessa elever.

Individanpassning och stöd

Skolan skall ge särskilt stöd till elever som befaras inte nå målen för undervisningen. Rektorn och personal framhåller att en stor del av eleverna vid skolan har behov av stöd och pekar i detta sammanhang på den stora delen elever med annat modersmål än svenska. Personal och rektorer är överens om att alla elever inte får det stöd de behöver för att ha en likvärdig möjlighet att nå målen för undervisningen och att detta beror på bristande resurser. Stödet i skolan är utformat till allra största delen som ett arbete där speciallärare undervisar enskilda elever. Personal uppger att de tycker att denna organisering av stödet är effektivast och rektorn tycker att speciallärarna har bäst kompetens att avgöra arbetsformerna för stödet. Stödet, vilket även personal och rektorn framhåller, består till största delen av undervisning i svenska enskilt eller i mindre grupper. Inspektörerna framhåller att skolan bör utvärdera stödet så att detta inte blir ensidigt inriktat på ämnet svenska.

Enligt grundskoleförordningen är det rektor som bedömer om elev har behov av studiehandledning på modersmålet. Rektorn för grundskolan bedömer att elever i Nyårdsskolan behöver tillgång till studiehandledning på sitt modersmål. Rektorn uppger dock att han inte förfogar över resurser för att tillgodose detta och att beslut om en elev skall få studiehandledning fattas av rektorn för modersmålsundervisningen. Detta har fått till följd att elever inte, utom i speciella undantagsfall, har studiehandledning på modersmålet. Inspektörerna bedömer att det inte är godtagbart att elever trots ett konstaterat behov inte får studiehandledning på modersmålet.

Personalen i träningsskolan framhåller att de med de klasstorlekar och den personalbemanning som råder kan ge särskoleeleverna en verksamhet med god kvalitet. Viss specialistkunskap fattas dock. Personalen efterlyser i detta sammanhang särskilt behovet av logoped.

Utvärdering av lärandet

Lärarna uppger vid intervjuer att de är medvetna om att diagnoser och nationella prov inte kan utgöra enda underlaget för bedömning av elevernas kunskaper. Diskussioner förs huruvida resultaten på dessa ger en rättvisande bild av elevernas kunskaper.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

För att kvalitetssäkra och utveckla den pedagogiska verksamheten behöver skolan systematiskt utvärdera den verksamhet som bedrivs. Vid intervjuer med skolans personal och med rektorn framgår att kvalitetsarbetet i vissa delar är bristfälligt. Skolans resultat används som tidigare nämnts för att fördela resurser och en medvetenhet om att skolan generellt sett har låga kunskapsresultat finns. Däremot används inte skolans resultat som utgångspunkt i kvalitetsarbetet. Enligt de intervjuer som förts på skolan saknas jämförelser av skolans resultat

över tid. Enligt intervjuer med personalen har ingen diskussion förts på skolnivå om orsaken till att resultaten på nationella proven försämrats från 2004 till 2005. Personalen förklarar skillnaden mellan 2004 och 2005 med att skolan har fått fler elever med annat modersmål och med resursbrist. Inte heller förs diskussioner om de ojämna resultaten på nationella proven i årskurs 5 mellan ämnena. Personalen har ingen förklaring till varför 45 procent inte når målen på nationella proven i svenska när motsvarande siffra för engelska är 25 procent. Personalen uppger att detta eventuellt kan bero på att många elever som har andra modersmål är mer språkinriktade eller att det eventuellt kan bero på att skolan är bättre på undervisning i engelska. Någon analys av varför resultaten i svenska är sämre än i engelska trots att majoriteten av stödet är inriktat på svenska har skolan inte gjort. Rektorn uppger att personalen ägnar stora krafter åt att försöka ge eleverna goda kunskaper i svenska och att diskussioner om denna undervisning förs bland personalen. Enligt inspektörernas bedömning har ansträngningarna att ge eleverna goda kunskaper i svenska blivit en så stor fråga att den blockerar förbättringsarbetet för stora delar av den övriga verksamheten i skolan. Skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete så att det utgår från elevernas resultat och leder till att eleverna i större utsträckning når målen för undervisningen.

En kvalitetsredovisning skall enligt förordningarna visa i vilken mån eleverna har uppnått de nationella målen och vilka åtgärder skolan kommer att vidta för att öka måluppfyllelsen. Den kvalitetsredovisning som görs i skolan utgår från arbetslagens beskrivning av sin verksamhet. Av dessa beskrivningar sammanställer rektorn en kvalitetsredovisning för skolan. Personalen uppger i intervjuer att de upplever kravet att skriva underlag för kvalitetsredovisningen som ”krav uppifrån”. Skolans kvalitetsredovisning visar inte i tillräcklig omfattning elevernas resultat i förhållande till de nationella målen och inte heller vilka åtgärder som behöver vidtas för en ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning behöver förbättras för att utgöra ett stöd i kvalitetsarbetet.

I träningsskolan befinner sig eleverna på mycket olika nivå när det gäller att tillgodogöra sig ämnenas kunskapsinnehåll. Personal i träningsskolan och rektorn uppger att man följer elevernas kunskapsutveckling och genom utvärdering av elevernas resultat förändrar undervisningen efter individuella behov. Inspektörerna bedömer att individualiseringen av undervisningen i träningsskolan fungerar på ett bra sätt.

Ledning och intern kommunikation

Rektorerna i Nygårdsskolan är generellt förtrogna med verksamheten och kända av föräldrar och elever. Ansvarsfördelningen mellan rektorerna är tydlig men vid inspektionstillfället har rektorn för träningsskolan och fritidshemmet fått besked om att hon genom ett beslut fattat av den politiska nämnden, vid årsskiftet 2005/2006 inte längre skall vara rektor för träningsskolan. Både rektorer och personal upplever det frustrerande att det blir förändringar i ledningsstruk-

turen så snart efter den stora omorganisationen som kommunen genomgick i början av 2004. Vid personalintervjuer framkommer att rektorerna upplevs som stödjande och positiva. Rektorerna tillsammans med arbetslagsledare utgör skolans ledningsgrupp. Rektorerna uppger att när de träffar ledningsgruppen och i träffar med speciallärargruppen och andra möten utövar ledning av verksamheten. Trots detta uppger personalen att de till stora delar själva får driva den pedagogiska utvecklingen framåt. Rektorerna lägger ner mycket tid och kraft på elevvårdsärenden. Enligt rektorerna finns det inte tillräckliga möjligheter att vara de pedagogiska ledare som de själva önskar vara. Detta är enligt rektorerna inte en följd av en medveten prioritering utan en följd av att de akuta vardagsproblemen måste lösas. Inspektörerna bedömer att skolan behöver förbättra organiseringen av ledningsarbetet så att rektorerna i alla delar kan utöva det pedagogiska ledarskapet.

Sammanfattning

Elevernas möjlighet till formaliserat inflytande är väl tillgodosedd medan elevernas inflytande över undervisningens utformande är bristfällig.

Trots att skolans personal har en klar uppfattning om behovet av särskilt stöd till eleverna får inte alla elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd detta. Utformningen av stödet uppvisar också brister då det allt för ensidigt är inriktat på ämnet svenska. Eleverna bör få stöd i alla ämnen där de riskerar att inte nå målen.

Kvalitetsarbetet och skolans kvalitetsredovisning bör i högre grad utgå från elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen och vilka åtgärder som bör vidtas för att öka måluppfyllelsen.

Organiseringen av rektorernas arbete bör förbättras så att rektorerna i alla delar kan utöva det pedagogiska ledarskapet.

Det är inte godtagbart att särskoleeleverna inte deltar i utvecklingssamtal.

Det är inte heller godtagbart att trots att rektorerna och personal bedömer att elever har behov av det, får elever inte studiehandledning på modersmålet.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan skall erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen.

Undervisning i moderna språk sker för eleverna i områdets skola för årskurs 7–9. I intervjuer uppger elever och rektorer att information om språkvalet inte anger att det är möjligt att inom språkvalet, studera modersmål. Av den valblankett som används i språkvalet och som inspektörerna kunnat ta del av i områdets skola för årskurs 7–9 framgår att elev och målsman kan välja mellan svenska, engelska, franska, spanska och tyska. Enligt författningen skall förut-

om de moderna språken, bland annat modersmål, teckenspråk och svenska som andraspråk vara möjligt att välja. Av valblanketten framgår också att engelska och svenska betraktas som ”förstärkning”. Inspektörerna bedömer att elevernas möjlighet till språkval behöver förbättras då det inte ger eleverna möjligheter till de val som författningen anger.

Tveksamheter råder omkring skolans arbete med elevens val. Elevens val skall enligt förordningen under tiden i grundskola eller grundsärskola utgöra en breddning och fördjupning i ett allsidigt urval av skolans ämnen. I intervju med personalen i sarskolan framkommer att de har svårt att se att de har undervisning i elevens val. De framhåller samtidigt att de arbetar aktivt för att träna eleverna att efter sin förmåga kunna göra olika val i skolarbetet. I grundskolan uppger lärarna att elevens val är ”inbakat” i schemat. Eleverna har uppfattningen att elevens val inte finns men att de har ”timme till förfogande” men att läraren bestämmer vad den skall innehålla. Enligt eleverna blir det ofta idrott. Tveksamhet råder om eleverna verkligen får elevens val då lärarna och rektorerna uppger att individualiseringen av undervisningen innebär att eleverna väljer. Lärarna är själva tveksamma till om de allra flesta elever verkligen kan göra ett val och inspektörerna vill uppmana skolan att försäkra sig om att elevens val sker enligt de intentioner som uttrycks i förordningen.

Elever erbjuds modersmålsundervisning i önskad utsträckning. Däremot uppger elevvårdspersonal att elever som är berättigade till svenska som andraspråk endast kan få detta om eleven också bedöms vara i behov av särskilt stöd. Vid intervjuer framkommer att en osäkerhet finns hos en del lärare om skillnaden mellan stöd i svenska och svenska som andraspråk. Enligt Skolverkets statistik hade inga elever vid Nygårdsskolan undervisning i svenska som andraspråk läsåret 2004/2005. Undervisningen i svenska som andraspråk bedrivs för många elever inte enligt den särskilda kursplanen för ämnet. En lärare finns i skolan som är behörig lärare i svenska som andraspråk men den läraren undervisar inte alla elever som är berättigade till svenska som andraspråk. Inspektörerna vill framhålla att rektorn skall, om det behövs, besluta om undervisning i svenska som andraspråk för elev och gör bedömningen att skolan bör förbättra hur undervisningen i svenska som andraspråk är organiserad så att skolan kan säkerställa att eleverna får undervisning enligt ämnets kursplan.

Enligt personalen är skolans gård inte anpassad för träningsklasserna. Skolgården i anslutning till träningsskolans lokaler behöver enligt personalen avgränsas med ett staket. Eftersom en del elever är benägna att ”rymma” begränsas möjligheterna till utevistelse. Inspektörerna vill peka på vikten av att skolan försäkrar sig om att skolans utemiljö utgör en säker miljö för eleverna

Lärarna är behöriga för den undervisning de i huvudsak bedriver. Viss undervisning i svenska som andraspråk bedrivs dock av ej behörig personal. Skolan har en kompetensutvecklingsplan och personalen är i stort sett nöjd med den kompetensutveckling som de får del av. Särskilda kompetensutvecklingsinsatser har ägnats åt individuella utvecklingsplaner.

Sammanfattning

Den informationen elever och målsmän får om språkvalet är bristfällig då det bland annat inte framgår att det är möjligt att ha modersmål och svenska som andraspråk som språkval.

Skolan bör förbättra organisationen för undervisningen i svenska som andraspråk.

Datum
2006-04-07

Ort
Linköping

Johan Nilsson
Christina Aro-Östgren